

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา*

ภูริพัฒน์ แก้วศรี¹

(วันที่รับบทความ: 3 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 14 ธันวาคม 2564)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา และ 2) เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 43 แห่ง โดยใช้แบบวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา และจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใช้หลัก 4M's และขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นใช้หลัก POLC

คำสำคัญ: กระบวนการ, แผนพัฒนา, ศาสตร์พระราชา

* บทความวิจัย สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

¹ อาจารย์ประจำสำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: khunphuripat@gmail.com

Developmental Planning Process and Pattern of Chiang Rai Local Administration Organization Under The King's Philosophy*

Phuripat Kaewsri¹

(Received: November 3, 2021; Revised: December 13, 2021; Accepted: December 14, 2021)

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) the formulation process on the developmental planning of Chiang Rai local administration organization under the King's Philosophy; 2) The developmental planning process and pattern of Chiang Rai local administration organization under the King's Philosophy. The researcher analyzes the content from the local development plans of 37 sub-district administrative organizations in Chiang Rai province and study the opinions of the policy and plan analysis officers of 43 sub-district administrative organizations in Chiang Rai Province by used a form to analyze the process of developmental planning under the King's Philosophy, and to conduct a discussion of expert group involved in the preparation of local development plans of the sub-district administrative organization in the Chiang Rai province To develop a pattern for developmental planning of Chiang Rai local administration organization under the King's Philosophy. The data was analyzed by using content analysis and descriptive statistics.

Results: 1) the formulation process on the developmental planning of Chiang Rai local administration organization under the King's Philosophy in overall is at a moderate level and 2) the developmental planning process and pattern of Chiang Rai local administration organization under the King's Philosophy consists of the preparation step of making the local development plan using the 4M's principle and the step of making the local development plan using POLC principle.

Keywords: Process, Developmental planning, The King's Philosophy

* Research Article from School of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University

¹ Lecturer, School of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: khunphuripat@gmail.com

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ระบบการบริหารราชการมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นแผนการพัฒนาประเทศ ได้มีการกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทย ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน และเพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมาย ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มมีการใช้แผนพัฒนาประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 นั้นเป็นเพียงแผนที่กำหนดรายการปฏิบัติที่ควรกระทำเป็นส่วนใหญ่ มิได้ระบุถึงวิธีการสำคัญในการพัฒนาที่เป็นเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์นอกจากนี้ยังเป็นแผนลักษณะที่ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย เพราะเป็นการการพัฒนาที่สั่งมาจากข้างบนหรือจากรัฐบาลสั่งการให้ชุมชนดำเนินการพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยังไม่ชัดเจนเนื่องจากบริบทของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันส่งผลทำให้การขับเคลื่อนแผนการพัฒนายังเป็นปัญหาสำคัญที่ไม่มีประสิทธิผล

ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นซึ่งเป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่ท้องถิ่น รับผิดชอบภารกิจบริการสาธารณะบางอย่างอย่างมีอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหน่วยงานใด เพียงแต่อยู่ในการกำกับดูแลของหน่วยการบริการส่วนภูมิภาคเท่านั้น การกระจายอำนาจการปกครองจึงมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นรากแก้วของระบอบประชาธิปไตยในการพัฒนาชนบทโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน (ก้องภพ วังสุนทร, และสังคม สุวรรณรัตน์, 2557: 126) และปัจจุบันการพัฒนาประเทศไทยได้เข้าสู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยที่สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย ดังนั้นยุทธศาสตร์จึงมีความสำคัญกับองค์กรทุกระดับของประเทศที่จะช่วยเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาให้ไปสู่วิสัยทัศน์หรือทิศทางที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลได้การกระจายอำนาจการปกครองให้ทำหน้าที่และอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากความสำคัญและความจำเป็นของการมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อการบริหารองค์กร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

ทั่วประเทศจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขึ้น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการเมืองและชุมชนชนบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาที่ท้องถิ่นเผชิญอยู่ร่วมกันได้ และหัวใจสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นที่จะทำให้เกิดความยั่งยืน คือการน้อมนำเอาศาสตร์พระราชามาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และผู้ที่สนใจทั่วไป สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก็อย่างถูกต้อง นำไปสู่วิสัยทัศน์หรือทิศทางที่มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ท้องถิ่นเกิดการพัฒนามั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) วิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา โดยการพัฒนาแบบวิเคราะห์จำแนกตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและหลักการทรงงาน 23 ข้อ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และ 2) พัฒนาการกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

ขอบเขตด้านประชากร คือ ประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์บริหารหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างน้อย 5 ปี

แผนพัฒนาท้องถิ่นของ

ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 43 แห่ง ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2563

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย 3 กระบวนการที่สำคัญ คือ 1. การเตรียมการจัดทำ 2. การรวบรวมข้อมูล/รับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน และ 3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร การกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กร และการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร) และน้อมนำศาสตร์พระราชามาหลักการทำงาน 23 ข้อ มาเชื่อมโยงกับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารองขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์และการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย จะทำอะไรต้องศึกษาข้อมูลให้เป็นระบบ แก้ปัญหาจากจุดเล็ก ทำตามลำดับขั้น ทำงานแบบองค์รวม ไม่ติดตำรา รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทำให้ง่าย ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ การพึ่งพาตนเอง พอยู่พอกิน เศรษฐกิจพอเพียง ความเพียร ระเบิดจากภายใน ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ ปลุกป่าในใจคน ทำงานอย่างมีความสุข การมีส่วนร่วม ต้องยึดประโยชน์ส่วนรวม บริการที่จุดเดียว ขาดทุนคือกำไร ความซื่อสัตย์สุจริต จริใจต่อกัน และรู้รัก สามัคคี

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาเป็นไปอย่างมีระบบแบบแผน และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยอาศัยหลัก 4M's ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ/อุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) ซึ่งเป็นทรัพยากรในการบริหารจัดการมาใช้ในขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1.1) การรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลนโยบาย ทิศทางจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทั่วไป และข้อมูลศักยภาพหน่วยงาน และ 1.2) การประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น และรับทราบปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่ และหลัก POLC ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) ผู้นำองค์กร (Leading) และ การควบคุม (Controlling) ซึ่งเป็นกระบวนการทางการบริหารจัดการมาใช้ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย การวิเคราะห์ทิศทางยุทธศาสตร์ และการกำหนดยุทธศาสตร์ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎี 4M ทฤษฎี POLC และหลักการทำงาน มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาดังจะได้กล่าวถึงในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาคือไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามาครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์กระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่วิเคราะห์นโยบายและแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย จำนวน 70 แห่ง และคัดเลือกมาจำนวน 43 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามแบบวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว เพื่อวิเคราะห์การน้อมนำศาสตร์พระราชามาตามหลักการทรงงาน 23 ข้อ มาใช้ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและใช้สถิติเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

2.1 การกำหนดองค์ประกอบเนื้อหาและแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงจากผู้มีประสบการณ์บริหารหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างน้อย 5 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยนำผลจากการวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชมานำเสนอในการสนทนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นองค์ประกอบเนื้อหาและแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะนำไปใช้ร่างกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาสอดคล้องกับสภาพและปัญหา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 การร่างกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มที่ได้ให้แนวคิดองค์ประกอบเนื้อหาและแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่างเป็นกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

2.3 การตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีประสบการณ์ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มากกลุ่มละ 1 คน จากผู้มีประสบการณ์บริหารหรือปฏิบัติงานที่

เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำแผน พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายอย่างน้อย 5 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา สรุปได้ดังนี้

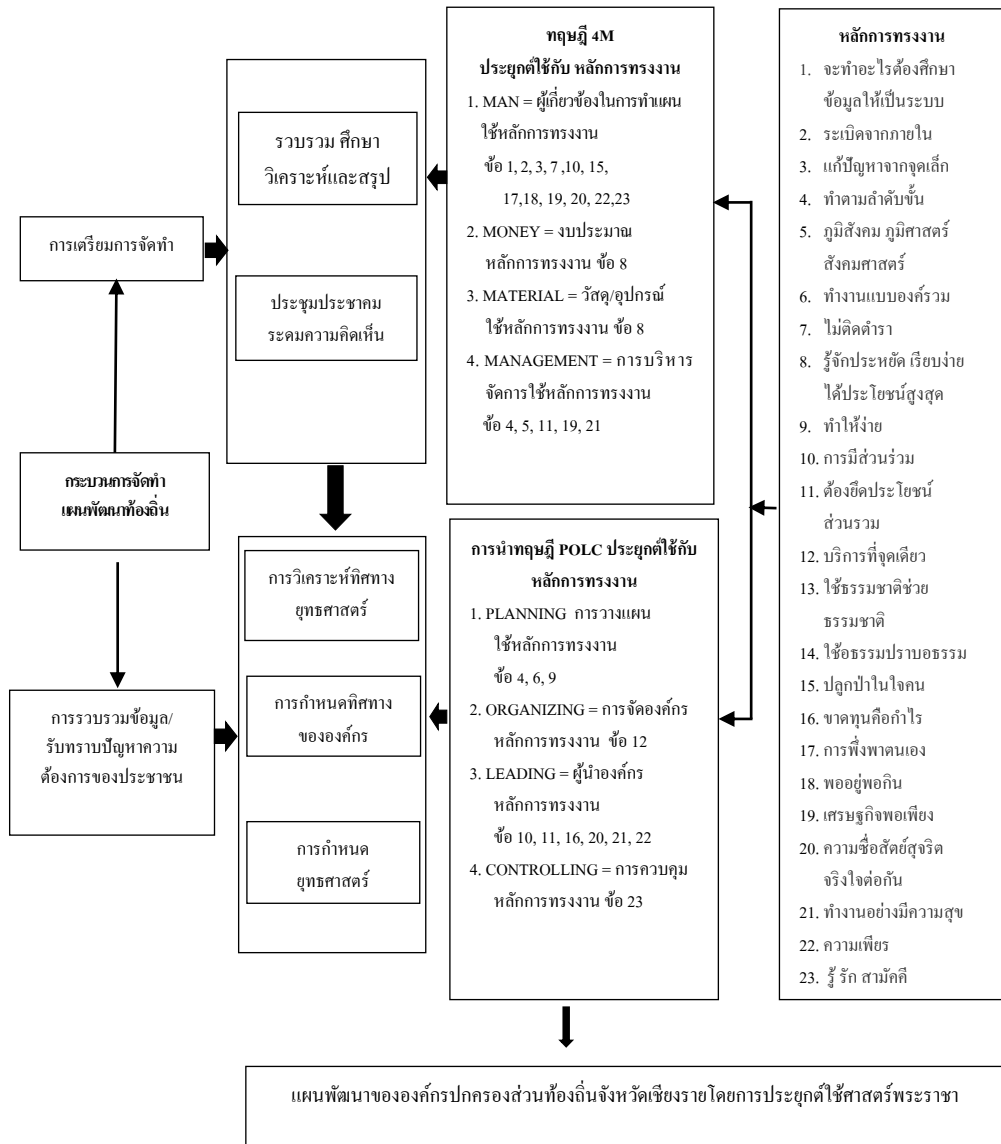
1. การวิเคราะห์กระบวนการการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

1.1 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.38) จำแนกตามหลักการทรงงาน พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ตามหลักคิดในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 42.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 6 ทำงานแบบองค์รวม (ร้อยละ 99.03) ถัดมา คือ ข้อ 10 การมีส่วนร่วม (ร้อยละ 91.48) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 14 ใช้อบรมปราบปราม (ร้อยละ 1.95) หลักวิชาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 92.13) ถัดมา คือ ข้อ 5 ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ (ร้อยละ 86.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 7 ไม่ติดตำรา (ร้อยละ 8.12) และหลักปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 59.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 4 ทำตามลำดับขั้น (ร้อยละ 86.93) ถัดมา คือ ข้อ 19 เสริมธุรกิจพอเพียง (ร้อยละ 84.77) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 22 ความเพียร (ร้อยละ 15.67)

1.2 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา พบว่า ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 64.52) โดยในขั้นตอนการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลนโยบาย ทิศทางจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทั่วไป และข้อมูลศักยภาพหน่วยงานอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 92.13) และการประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น และรับทราบปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 36.92) และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 69.90) โดยในขั้นตอนการวิเคราะห์ทิศทางยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 51.14) การกำหนดทิศทางขององค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 99.03) และการกำหนดยุทธศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59.53)

2. การพัฒนาระบบการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

การพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา เป็นการน้อมนำศาสตร์พระราชามาตามหลักการทงงาน 23 ข้อ ประกอบด้วย หลักคิด หลักวิชา และหลักปฏิบัติ ที่นำมาใช้ในการกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย รวมทั้งสภาพปัญหา ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชามากำหนดเป็นองค์ประกอบเนื้อหาและแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานั้นทำการร่างเป็นรูปแบบและมีการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาก็ได้อย่างถูกต้อง ส่ววิสัยทัศน์หรือทิศทางที่มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ท้องถิ่นเกิดการพัฒนามั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามแนวทางศาสตร์พระราชาสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ และใช้แนวคิดการบริหารจัดการ 4M's และ POLC สร้างเป็นรูปแบบ ประกอบด้วย หลัก 4M's ได้แก่ Man (คน) Money (งบประมาณ) Material (วัสดุ/อุปกรณ์) และ Management (การบริหารจัดการ) และ หลัก POLC ได้แก่ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์กร) Leading (ผู้นำองค์กร) และ Controlling (การควบคุม) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย
โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

จากภาพที่ 1 การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด
เชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา อธิบายได้ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้หลัก 4M (Man Money Material และ Management) และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลนโยบาย ทิศทางจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทั่วไป และข้อมูลศักยภาพหน่วยงาน ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้นำองค์กร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดำเนินการตามหลัก 4M และหลักการทรงงาน คือ Man (คน) ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ คือ การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งเอกสาร การสอบถามปัญหาความต้องการจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดและถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน ข้อ 7 ไม่ยึดติดตำรา คือ การทำงานบางครั้งอาจจะไม่ทำตามตำราทางวิชาการควรคำนึงถึงสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม จิตวิทยา และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ และข้อ 22 ความเพียร คือ การลงมือทำงานทุกอย่างต้องอาศัยความอดทน ความเพียรพยายาม ทำงานหนัก มุ่งมั่น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นร่มเย็นเป็นสุข Money (งบประมาณ) Material (วัสดุ/อุปกรณ์) ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 8 รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด คือ การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า สิ่งไหนทำเองได้หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการทำงาน/แก้ไขปัญหา ไม่ต้องลงทุนสูงโดยใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก และ Management (การบริหารจัดการ) ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 4 ทำตามลำดับขั้น คือ การลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วเริ่มลงมือทำสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป เช่น ลงมือทำเรื่องสุขภาพ สาธารณสุขของประชาชน จากนั้นเป็นเรื่องของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ และข้อ 21 ทำงานอย่างมีความสุข คือ การทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนด้วยความสุข สนุกกับการทำงาน สุขกับการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น

1.2 ขั้นตอนการประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น และรับทราบปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่ ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำองค์กร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการตามหลัก 4M และหลักการทรงงาน คือ Man (คน) ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 2 ระเบิดจากภายใน คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม อยากทำร่วมกัน เพื่อให้ทราบเป้าหมายและวิธีการร่วมกัน ข้อ 3 แก้ปัญหาจากจุดเล็ก คือ การรับทราบปัญหา มองปัญหาภาพรวมใหญ่ของงานแต่ละชิ้นก่อนเสมอ แก้ไขปัญหาจากจุดเล็ก ๆ ก่อน ข้อ 7 ไม่ยึดติดตำรา คือ การทำงานบางครั้งอาจจะไม่ทำตามตำราทางวิชาการควรคำนึงถึงสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม จิตวิทยา และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ข้อ 10 การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชน และองค์กรภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อรับฟังความคิดเห็น ระดมสติปัญญาจากผู้รู้ รับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน ข้อ 15 ปลุกป่าในใจคน คือ การปลุกจิตสำนึกแก่คนให้เห็นคุณค่า เห็นประโยชน์กับสิ่งที่ทำ ข้อ 17 การพึ่งพาตนเอง คือ การให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตาม

แนวพระราชดำริ วางแผนพัฒนาให้ประชาชนอยู่ในสังคมตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด และข้อ 23 รู้รักสามัคคี คือ การสร้างการมีส่วนร่วมการทำงานกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับรู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ไขปัญหา มีความรักที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของคน ในท้องถิ่น Money (งบประมาณ) Material (วัสดุ/อุปกรณ์) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 8 รู้จักประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด คือ การพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรใช้หลักการประหยัด เรียบง่าย แต่ได้ประโยชน์สูงสุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่า สิ่งไหนทำเองได้หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่มาใช้ในการทำงาน/แก้ไขปัญหา ไม่ต้องลงทุนสูง โดยใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก และ Management (การบริหารจัดการ) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 4 ทำตามลำดับขั้น คือ การลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วเริ่มลงมือทำสิ่งที่จำเป็น ลำดับต่อไป เช่น ลงมือทำเรื่องสุขภาพ สาธารณสุขของประชาชน จากนั้นเป็นเรื่องของสาธารณสุขโลก ขึ้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ ข้อ 5 ภูมิสังคม ภูมิศาสตร์ สังคมศาสตร์ คือ การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ และสังคมวิทยาเกี่ยวกับนิสัยใจคอคน วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่น ที่แตกต่างกัน บริบททั่วไป สักยภาพของท้องถิ่น ข้อ 11 ยึดประโยชน์ส่วนรวม คือ การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ทุกคนสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และข้อ 19 เศรษฐกิจพอเพียง คือ การเน้นการดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปบนทางสายกลาง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

2. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้หลัก POLC (Planning, Organizing, Leading และ Controlling) และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชายังองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ทิศทางยุทธศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำองค์กร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชน ให้ดำเนินการตามหลัก POLC และหลักการทรงงาน คือ Planning (การวางแผน) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงาน ข้อ 9 ทำให้ง่าย คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอกองค์กร การกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาองค์กร จะต้องให้ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบนิเวศโดยรวม ทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งซับซ้อนให้เข้าใจง่าย Organizing (การจัดองค์กร) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 12 บริการที่จุดเดียว คือ การบริหารจัดการองค์กรแบบบริการรวมจุดเดียว เป็นรูปแบบบริการ

เบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service และเน้นเรื่องการรู้จัก สามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้องค์กรมีความพร้อม และเหมาะสมก่อนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ เหมาะสม และ Leading (ผู้นำองค์กร) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 10 การมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้นำองค์กรต้องเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชน และองค์กรภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อรับฟังความคิดเห็น ระดมสติปัญญาจากผู้ รับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ข้อ 11 ยึดประโยชน์ส่วนรวม คือ การที่ผู้นำองค์กรจะต้องคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน และข้อ 16 ขาดทุนคือกำไร คือ การที่ผู้นำองค์กรจะต้องเสียสละ โดยมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

2.2 การกำหนดทิศทางขององค์กร ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำองค์กร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการตามหลัก POLC และหลักการทรงงาน คือ Planning (การวางแผน) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 6 ทำงานแบบองค์รวม คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จ ที่เน้นการคิดแบบองค์รวม มองสิ่งต่าง ๆ อย่างครบวงจร ทุกสิ่งทุกอย่างมีมิติเชื่อมต่อกัน มองสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้ครบถ้วน และกำหนดแนวทาง การพัฒนา/ แก้ไขปัญหาอย่างเชื่อมโยง

2.3 การกำหนดยุทธศาสตร์ ในขั้นตอนนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้นำองค์กร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการตามหลัก POLC และหลักการทรงงาน คือ Planning (การวางแผน) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 4 ทำตามลำดับขั้น คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ จะต้องดำเนินการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ รวมถึงแผนปฏิบัติการ ที่เน้นการลงมือทำในสิ่งที่จำเป็นก่อน เมื่อสำเร็จแล้วเริ่มลงมือทำสิ่งที่จำเป็นลำดับต่อไป ด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง เช่น ลงมือทำเรื่องสุขภาพ สาธารณสุขของประชาชน จากนั้นเป็นเรื่องของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ Organizing (การจัดองค์กร) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 12 บริการที่จุดเดียว คือ การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ รวมถึงแผนปฏิบัติการที่เน้นการบริหารจัดการองค์กรแบบบริการรวมจุดเดียว เป็นรูปแบบบริการ เบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service และเน้นเรื่องการรู้จัก สามัคคีและการร่วมมือร่วมใจกันด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง Leading (ผู้นำองค์กร) เป็นการนำหลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 20 ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน คือ การที่ผู้นำองค์กรจะต้อง

ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต
จริงใจต่อกัน จึงจะสามารถทำประโยชน์ให้คนส่วนรวมได้มาก ข้อ 21 ทำงานอย่างมีความสุข คือ การที่
ผู้น้องค์กรทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนด้วยความสุข สนุกกับการทำงาน สุขกับการทำประโยชน์ให้กับ
ผู้อื่น และข้อ 22 ความเพียร คือ การที่ผู้น้องค์กรลงมือปฏิบัติงานทุกอย่างต้องอาศัยความอดทน ความเพียร
พยายาม ทำงานหนัก มุ่งมั่น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นร่มเย็นเป็นสุข และ Controlling (การควบคุม) เป็นการนำ
หลักการทรงงานมาใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย หลักการทรงงานข้อ 23 ฐิรูกสามัคคี คือ การ
ดำเนินงานจะต้องมีการควบคุม กำกับให้เป็นไปตามแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการ
รับรู้ปัญหาและรู้วิธีแก้ไขปัญหา มีความรักที่จะลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการดำเนินงานให้
บรรลุตามเป้าหมาย โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของคนในท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์
พระราชทานหลักคิดอยู่ในระดับน้อย เป็นไปได้ว่าหลักคิดหรือความคิดตามหลักการทรงงาน เป็นวิธีคิดหรือ
กระบวนการของจิตใจเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งเป็นนามธรรมจึงไม่ถูกถ่ายทอดออกมาในแผนพัฒนา
ท้องถิ่น ด้วยหลักสำคัญของศาสตร์พระราชทาน คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจปัญหา
ต่าง ๆ ทั้งทางด้านกายภาพ ด้านจารีตประเพณี และวัฒนธรรม (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 5) ดังนั้น หากไม่
เข้าใจในสิ่งดังกล่าวก็ไม่สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้
ประกอบกับปัญหาที่พบจากการศึกษาซึ่งเป็นประเด็นร่วมคือ ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมในกระบวนการ
วางแผนพัฒนาตำบล รวมถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา และพบว่าการจัดทำแผนพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชทานหลักปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก เป็นไปได้ว่าหลักปฏิบัติเป็นการน้อมนำเอาหลักการทรงงานมากำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ หรือ
แผนงานโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างชัดเจน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชทานได้น้อมนำ
ศาสตร์พระราชทานมาใช้ในขั้นตอนการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสรุปข้อมูลนโยบาย ทิศทางจาก
หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องๆ ในระดับมากที่สุด เป็นไปได้ว่าเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ คิด
แบบองค์รวม และกำหนดแนวทางการพัฒนา/แก้ไขปัญหาได้ครอบคลุม จากนั้นจึงเริ่มลงมือทำในสิ่งที่
จำเป็นก่อน - หลัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชทานหลักการทรงงานในข้อ 1 ศึกษาข้อมูลอย่าง

เป็นระบบ ข้อ 4 ทำตามลำดับขั้น และข้อ 6 ทำงานแบบองค์รวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และในขั้นตอนการกำหนดทิศทางขององค์กรได้มีการน้อมนำศาสตร์พระราชามาประยุกต์ใช้ในระดับมากที่สุด เป็นไปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในการกำหนดพันธกิจ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน/โครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), มปป.)

3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชาน้อมนำศาสตร์พระราชามาใช้ในขั้นตอนการประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็น และรับทราบปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่า “ความเป็นชุมชนเมืองส่วนใหญ่คนต้องทำงานนอกบ้านทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น” และ “โครงการบางอย่างที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นความต้องการของผู้นำมากกว่าความต้องการของประชาชน” ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัญญา เกลียวชาติ (2560) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับน้อย โดยพบปัญหา/อุปสรรค คือ ประชาชนไม่มีเวลาเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล รวมถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบขาดการประสานงานกับหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ อีกทั้งโครงการหรือกิจกรรมยังไม่ได้มาจากปัญหาหรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

3. การพัฒนาระบบการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายโดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา

3.1 การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้หลัก 4M's (Man Money Material และ Management) มาเป็นแนวทางในการเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากำหนดเป้าหมายในอนาคตและวางแผนกำหนดแผนงาน/โครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545) ที่ได้นำหลัก 4M's ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และวิธีการ/จัดการ (Management) มาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่ง ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์ ศิริณา จิตต์จรัส และอรอุษา ภูณขบุรณะ (2563) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับ การพัฒนาการบริหารการศึกษาเพื่อความยั่งยืนจะต้องมุ่งเน้นในการสร้างความรู้ให้กับ “คน” ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญโดยเน้นสร้างความพร้อมให้กับคนให้มีทักษะ ทรรศนะคติ ความรู้และมีค่านิยมที่จะอยู่

ร่วมกับผู้อื่นและทำงานในสังคมอย่างยั่งยืน “การบริหาร” ผู้บริหารจะต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่มีความสมดุลระหว่างสุขภาพของมนุษย์และเศรษฐกิจ กับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย โดยการดำเนินการควรดำเนินงานภายใต้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม “การเงินงบประมาณ” ควรดำเนินการภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท และ “วัตถุประสงค์” จะมองไปถึงหลักสูตร สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา ควรนำแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งการนำองค์ความรู้ภายในชุมชนมาเป็นฐานในการพัฒนาหลักสูตรตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นต้น ซึ่งในการบริหารต้องปรับน้ำหนัของแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในที่สุด

3.2 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้หลัก POLC (Planning, Organizing, Leading และ Controlling) มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานี้เนื่องจากเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่สร้างประสิทธิภาพ ให้กับองค์กร ทำให้การทำงานเป็นระบบระเบียบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ และ POLC ยังเป็นกระบวนการพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องทำเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2545 และ รุ่งสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์ (2563) ที่พบว่ากระบวนการบริหารที่ช่วยให้งานวิชาการของโรงเรียนมีระบบระเบียบสู่ความเป็นเลิศ คือ POLC โดยจุดเด่นของทฤษฎีการจัดการ POLC คือ 1) การใส่ใจกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบ ตั้งแต่ การวางวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ไปจนถึงการปฏิบัติการ และสรุปสุดท้ายด้วยการประเมินผลปฏิบัติการ 2) สร้างกลยุทธ์ เชียบคมขึ้น โดดเด่น และมีโอกาสสัมฤทธิ์ผลได้สูง 3) ให้ความสำคัญกับภาวะการณืเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการทุกอย่างให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และ 4) เน้นการตรวจสอบการปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอว่าตรงตามแผนการทำงานที่กำหนดไว้หรือไม่ (แก้วกาญจน์ วสุพรพงศ์ และคณะ, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารองค์กร หรือผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถนำรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรมีการศึกษาวิธีการ/เทคนิคของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานี้ เพื่อที่จะทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการให้ความสำคัญกับประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อระดมความคิดเห็น รับทราบปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ก้องภพ วังสุนทร และสังคม สุวรรณรัตน์. (2557). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นกับความเข้มแข็งของชุมชนในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 12(3), 123 - 146.
- แก้วกาญจน์ วสุพรพงศ์ และคณะ. (2563). ข้อเสนอแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ ในยุค *New normal*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.
- ปกรณกิตต์ ม่วงประสิทธิ์, ศิริณา จิตต์จรัส และอรอุษา ปุณยบุรณะ. (2563). ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(2), 21 - 42.
- ปัญญา เฉลียวชาติ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารเพื่อพัฒนาท้องถิ่น)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ชรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) (ม.ป.ป.). *หลักการทรงงาน*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2563, จาก <http://www.rdpb.go.th/th/King/>
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์. (2563). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 1. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 4(2), 56 - 70.
- สุเมธ ดันดิเวชกุล. (2559). *ก้าวตาม ๕ ถอดวิธีคิดเชิงออกแบบของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช*. *วารสาร คิด Creative Thailand*, 8(3), 1-44.
